

ระเบียบวิธีในการวิจัย

วิจัย

การศึกษาลักษณะอำนาจนิยมในครอบครัวไทยในครั้งนี้ ผู้เขียนได้ใช้วิธีการตามแนวความคิดของอดอร์โนและเพื่อนร่วมงาน (Adorno, et al.)¹ ซึ่งศึกษามุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม โดยใช้เครื่องมือวัดที่เรียกว่า F (ascism) Scale หรือ Authoritarian Scale อดอร์โนและเพื่อนร่วมงานมีใจกาเป็นนักจิตวิเคราะห์สมัยใหม่ (Neo-Psychoanalyst) ผู้ซึ่งเชื่อว่าลักษณะบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมเป็นภาวะทางจิตใจที่รวมเอาการมีอคติต่อชาติพันธุ์เขาไวควย และเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดู

อดอร์โนและเพื่อนร่วมงานได้สร้าง F Scale ขึ้นเพื่อวัดลักษณะการมีอคติต่อชาติพันธุ์ (Ethnic Prejudice) และแนวโน้มไปในทางเผด็จการชาวจิต (Fascist Tendencies) โดยให้ชื่อว่า "ลักษณะอำนาจนิยมหรือการต่อต้านประชาธิปไตย" ขอความที่ประกอบกันขึ้นเป็น F Scale ไม่ได้สร้างขึ้นโดยอาศัยพื้นฐานทางสถิติ แต่อาศัยประสบการณ์ของผู้เขียนและการพิจารณาจากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ และนับตั้งแต่มีการศึกษามุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมตั้งแต่ปี 1950 เป็นต้นมา ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์งานเขียนของอดอร์โนและเพื่อนร่วมงานอย่างแพร่หลาย โดยชี้ให้เห็นทั้งส่วนที่ดีและส่วนเสียหรือจุดอ่อนในผลงานนั้น งานวิจารณ์ที่สำคัญชิ้นหนึ่งเป็นผลงานของริชาร์ด คริสตี้ (Richard Christie)² ซึ่งวิจารณ์ทั้งส่วนดีและส่วนเสียในผลงานดังกล่าว สำหรับในส่วนดีนั้น

1 Adorno, et al., The Authoritarian Personality.

2 Richard Christie, "Authoritarianism Re-examined" in Studies in the Scope and Method of "The Authoritarian Personality," eds.

Richard Christie and Marie Jahoda (Illinois : The Free Press, 1954), pp. 50-123.

ผู้วิจารณ์ได้กล่าวไว้ว่าการศึกษาลักษณะต่างๆทั้งหลายของบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม (Authoritarian Syndrome) ของออคอร์ โนและเพื่อนร่วมงานเป็นการวิจัยที่มีระบบ ไม่มีงานวิจัยใดในทางจิตวิทยาสังคมที่มีการพิถีพิถันในแง่ระเบียบวิธีวิจัยและการตรวจสอบแนวความคิดมากกว่างานศึกษาที่กล่าวนี้ แต่อย่างไรก็ตามได้มีการวิจารณ์จุดอ่อนของงานศึกษาดังกล่าวไว้ด้วย โดยมีประเด็นสำคัญ 2 ประเด็นคือ (ก) F Scale วัดเฉพาะลักษณะอำนาจนิยมของฝ่ายขวาโดยไม่วัดลักษณะอำนาจนิยมของฝ่ายซ้ายหรือรูปแบบอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอื่น และ (ข) การศึกษานบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมเน้นเฉพาะตัวกำหนดทางด้านบุคลิกภาพของแนวโน้มเผด็จการชาวจัด และการเห็นว่าชาติพันธุ์ของตนดีกว่าชาติพันธุ์อื่น (Ethnocentrism) โดยไม่ได้พิจารณาถึงอิทธิพลทางสังคมอื่น ๆ ซึ่งผลการศึกษาในเวลาต่อมาพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่วานี้กับลักษณะอำนาจนิยม ผู้วิจารณ์ได้กล่าวสรุปว่า ทั้งจุดเด่นและจุดอ่อนที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดของงานศึกษาดังกล่าว เป็นผลมาจากข้อสมมุติเบื้องต้นที่มีรากฐานมาจากการใช้กรอบการศึกษาตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ซึ่งทำให้ไม่ครอบคลุมทัศนะทางด้านทฤษฎีอื่น ๆ

งานวิจารณ์ที่สำคัญอีกชิ้นหนึ่งก็คือ ผลงานของเฮอริท เบิร์ต เชส ไฮแมนและ พอล บี ซีดลีย์ (Herbert H. Hyman and Paul B. Sheatley)¹ ผู้ซึ่งได้วิจารณ์ ผลงานของออคอร์ โนและเพื่อนร่วมงานในแง่ระเบียบวิธี (Methodological Critique) ไว้ว่า ผลงานดังกล่าวเป็นผลงานที่กระตุ้นให้มีการศึกษาในเวลาต่อมาด้วย เหตุผลอย่างน้อย 3 ประการคือ (ก) ผลงานดังกล่าวเป็นตัวแทนในทางปรัชญาของการวิจัย กล่าวคือ เป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงเค้าโครงและวิธีการเก่า ๆ (ข) เป็นโครงการวิจัยที่ได้อ้างอิงทฤษฎีที่พัฒนามาแล้วอย่างมีระบบ (ค) เป็นความพยายามในการรวมเอาวิธีการศึกษา 2 อย่างเข้าด้วยกัน คือวิธีการทางสถิติและวิธีการทางจิตวิทยาคลินิก ซึ่งถือได้ว่า

¹ Herbert H. Hyman and Paul B. Sheatley, "The Authoritarian Personality : A Methodological Critique," in Ibid., pp. 50-123.

เป็นสิ่งที่มิใช่ประโยชน์ กล่าวคือ วิธีแรกสามารถให้ข้อสรุปในสิ่งที่ค้นพบในลักษณะทั่ว ๆ ไปได้ ในขณะที่วิธีที่สอง ช่วยให้สามารถเจาะลึกให้เข้าใจได้อย่างทะลุปรุโปร่ง แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจารณ์ได้กล่าววางงานศึกษาค้นคว้าไม่ได้ให้ประโยชน์อย่างเต็มที่ จากการรวมเอา 2 วิธีดังกล่าวข้างต้นไว้ด้วยกัน นอกจากนี้ยังได้วิจารณ์จุดอ่อนของงานศึกษาค้นคว้าว่า ข้อมูลที่ได้มาไม่ได้พิสูจน์ทฤษฎีที่กลุ่มนี้อ้างถึง ที่ได้ใช้ในการจัดคู่มือซึ่งมีความผิดพลาดในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงการขาดการอ้างอิงเอกสารหรือผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

สำหรับจอห์น พี โรบินสัน และฟิลิป อาร์ เซเวออร์ (John P. Robinson and Philip R. Shaver) ¹ ได้วิจารณ์ผลงานดังกล่าวทั้งในระดับทฤษฎีและระดับระเบียบวิธีวิจัย โดยสรุปจากการวิจารณ์ในเรื่องนี้ของ คริสตี้ และ จาโฮดา ² และของ เจ พี เกิซท์ และ อาร์ ซี คิลด์เฮย์ (J.P. Kirscht and R.C. Dillehay) ³ เป็น 3 ประเด็นคือ ประเด็นแรก เป็นส่วนของเนื้อหาทางด้านคุณธรรมของ F Scale ที่สร้างขึ้นเพื่อวัดความมีใจโอนเอียงไปในทางเผด็จการชาวจัคโดยเฉพาะ ประเด็นที่สอง

1

John P. Robinson and Philip R. Shaver, Measure of Social Psychological Attitudes, Survey Research Center : Institute for Social Research, 1973), pp. 295-300.

2

Christie and Jahoda, Studies in the Scope and Method of "The Authoritarian Personalities" pp. 50-123.

3

J.P. Kirscht and R.C. Dillehay, Dimensions of Authoritarianism : A Review of Research and Theory. (Lexington : University of Kentucky Press, 1967).

คือปัญหาการค้นพบอันเกิดจากการนำเอาเอฟ สเกล (F Scale) ไปใช้สำหรับการศึกษา
 ในเวลาต่อมาซึ่งได้ผลสรุปที่แตกต่างกันเป็น 2 ประเด็นคือ ฝ่ายหนึ่งได้ข้อสรุปที่ยืนยันผล
 การศึกษาเดิม แต่อีกฝ่ายหนึ่งได้ข้อสรุปที่แตกต่างจากการศึกษาเดิม ซึ่งก่อให้เกิดความสับสน
 อันเกิดจากการไม่สามารถลงความเห็นว่าเกี่ยวกับลักษณะแห่งบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมได้
 ส่วนประเด็นที่สามก็คือเรื่อง Acquiescence Response Set มาตรการที่สร้างขึ้น
 สำหรับการศึกษาดังกล่าวแล้วมีข้อความที่แสดงถึงการมีลักษณะอำนาจนิยมสูงทั้งสิ้น ดังนั้น
 จึงเป็นไปได้ที่ผู้ใดคะแนนสูงจะแสดงให้เห็นไม่เฉพาะแต่แนวโน้มแห่งเผด็จการขงาจัด แต่
 อาจเป็นเพราะผู้ตอบมีแนวโน้มที่จะเห็นด้วยกับข้อความในคำถามในลักษณะทั่ว ๆ ไป แต่
 อย่างไรก็ตาม ผู้วิจารณ์ทั้งสองได้กล่าวว่ามีเหตุผลอย่างน้อย 2 ประการที่ทำให้แนวความคิด
 เกี่ยวกับลักษณะอำนาจนิยมเป็นที่สนใจในหมู่นักสังคมศาสตร์และนักพฤติกรรมศาสตร์ ประการแรก
 คือแนวความคิดนี้เป็นความพยายามที่จะเชื่อมโยงเข้าด้วยกันระหว่างแนวโน้มแห่งบุคลิกภาพ
 ที่ฝังลึกกับรูปแบบต่าง ๆ ของความเชื่อและพฤติกรรมทางสังคมที่นำไปสู่การยึดมั่นอย่างไม่
 ยอมยืดหยุ่น (Rigidity) การยึดถืออุดมการอย่างเหนียวแน่น (Dogmatic Ideology)
 และการต่อต้านบุคคลที่ถือว่าไม่ใช่พวกเดียวกับตน ฯลฯ อันปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดใน
 ช่วงแรกของสงครามโลกครั้งที่สองเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งทำให้เห็นได้ว่าลักษณะอำนาจ
 นิยมมีนัยสำคัญในทางปฏิบัติเท่า ๆ กับในทางทฤษฎี ประการที่สอง ในการศึกษาของ
 อคคอร์โนและผู้ร่วมงานนั้น ได้เสนอทั้งแนวทางทฤษฎีทั่ว ๆ ไปที่ทำให้เข้าใจลักษณะอำนาจนิยม
 และมาตรการที่สามารถนำไปใช้ในการศึกษาทั้งในห้องทดลองและงานวิจัยแบบสำรวจที่ใช้
 กลุ่มตัวอย่างทั่ว ๆ ไปได้อย่างกว้างขวาง

ผู้ศึกษาเรื่องอำนาจนิยมในเวลาต่อ ๆ มาได้พยายามแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ
 ที่ปรากฏในการศึกษาครั้งก่อน ๆ กล่าวได้ว่าข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนของการศึกษาบุคลิกภาพ
 แบบอำนาจนิยมดังกล่าวในสมัยต่อมาสามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ ปัญหา
 ในแง่ทฤษฎีและปัญหาในแง่ระเบียบวิธีวิจัย ปัญหาในแง่ทฤษฎีก็คือ ปัญหาในเรื่องข้อจำกัด
 ในแง่อุดมการณ์ของเอฟ สเกล (F Scale) กล่าวกันว่า เอฟ สเกล (F Scale) มีจุดมุ่งหมาย
 เบื้องแรกเพื่อวัดแนวโน้มไปในทางเผด็จการขงาจัด จึงมีข้อถกเถียงกันว่าบุคลิกภาพแบบ
 อำนาจนิยมที่ศึกษานั้นสามารถครอบคลุมถึงลักษณะอำนาจนิยมฝ่ายซ้าย (Authoritarianism
 of the Left) ด้วยหรือไม่ ข้อถกเถียงดังกล่าวแสดงให้เห็นแนวความคิดแตกต่าง

กันไปเป็น 2 พวก พวกหนึ่งเชื่อว่าลักษณะอำนาจนิยมที่ศึกษาโดยออคอร์โนและเพื่อนร่วมงานสามารถวัดได้เฉพาะแนวโน้มนำไปในทางเผด็จการชาวจิต หรือลักษณะอำนาจนิยมฝ่ายขวา (Authoritarianism of the Right) เท่านั้น กลุ่มที่มีความคิดในลักษณะนี้ได้แก่ กลุ่มแคลิฟอร์เนีย เบอร์กินเลย์ ทั้งมือออคอร์โนและผู้ร่วมงานรวมอยู่ด้วยตนเอง ส่วนอีกพวกหนึ่งเชื่อว่า เอฟ สเกล (F Scale) สามารถวัดอำนาจนิยมในลักษณะทั่ว ๆ ไปได้วัดได้ทั้งลักษณะอำนาจนิยมของฝ่ายขวาและฝ่ายซ้าย ผู้ที่เชื่อเช่นนั้นได้แก่ เอช เจ ไอเซนค (H. J. Eysenk)¹ และ เอ็ม รอคิช (M. Rokeach)² เป็นต้น และผลของการศึกษาดังกล่าวนี้ในเวลาดอกมาที่ยืนยันเช่นนั้น

ปัญหาทางทฤษฎีอีกประการหนึ่งก็คือ ปัญหาในการนิยามนิคิต่าง ๆ ของลักษณะอำนาจนิยม การนิยามบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมอาจประกอบด้วยองค์ประกอบหลายมิติ ได้ก่อให้เกิดความไม่ลงรอยกันในหมู่นักวิชาการอย่างน้อย 2 เรื่องคือ (ก) องค์ประกอบที่ประกอบกันเป็นนิคิต่าง ๆ ของบุคลิกภาพดังกล่าว ซึ่งการศึกษาของนักวิชาการในเวลาต่อมาได้ชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาดังกล่าวมีจุดรวมกันตรงที่ได้ใช้คำนิยามแบบที่ใดภาพรวมว่า เป็นทั้งบุคลิกภาพที่นิยมใช้อำนาจต่อผู้อื่นที่อ่อนแอกว่า และอ่อนน้อมยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจ (Dominate and Submissive) และ (ข) ความเห็นขัดแย้งกันเกี่ยวกับการพิจารณามิติของลักษณะอำนาจนิยมซึ่งมีแนวความคิดต่างกัน 2 แนวทางคือ แนวทางหนึ่งยึดถือที่เห็นว่า ลักษณะอำนาจนิยมควรประกอบด้วยหลายมิติ ผู้ที่ยึดถือแนวทางนี้ได้แก่กลุ่มของออคอร์โนและเพื่อนร่วมงาน อาร์ คริสตี และ เอ็ม อาไฮคา ฯลฯ

1

H. J. Eysenk, The Psychology of Politics. (London : Routledge and Kegan Paul, 1954), **quoted** in John P. Robinson and Philip R. Shaver, Measure of Social Psychological Attitudes. p. 296.

2

M. Rokeach, "Authoritarian Scales and Response Bias : Comment on Peabody's Paper," Psychological Bulletin 67 (1967) : 349-355, **quoted** in *ibid.*

ส่วนอีกแนวทางหนึ่งถือว่าลักษณะอำนาจนิยมมีเพียงมิติเดียว (Single Dimension) คือการครอบงำหรือไม่การอดนอมยอมจวบจนเพียงอย่างหนึ่งอย่างใดเท่านั้น โดยมี เจ. เจ. เรย์ (J. J. Ray)¹ เป็นผู้ที่ได้วิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องนี้อย่างแจ่มชัดที่สุด อย่างไรก็ตามแนวทางแรกที่พิจารณาลักษณะอำนาจนิยมหลายมิติเป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับกันอย่างแพร่หลายมากกว่าแนวทางหลัง

สำหรับปัญหาในเรื่องระเบียบวิธีวิจัย สามารถแยกแยะออกได้เป็น 2 ประเด็น ที่สำคัญคือประเด็นแรก เป็นปัญหาที่เรียกว่า Acquiescence Response Set และ ประเด็นหลังเป็นปัญหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหาของมาตราวัด ปัญหาในประเด็นแรก หมายถึง การที่ผู้ตอบ ตอบข้อความต่าง ๆ ที่ใหม่มา โดยไม่ได้พิจารณาเนื้อหาของข้อความ นั้น ๆ ทั้งนี้เพราะข้อความต่าง ๆ ที่ประกอบกันขึ้นเป็นมาตราวัดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ มีแต่ข้อความที่มีความหมายไปในทางที่แสดงถึงลักษณะอำนาจนิยมสูง และผู้ตอบ ตอบเห็นด้วยกับข้อความเหล่านั้น สำหรับกรณีที่มีนักวิชาการหลายคน² กล่าวว่า การที่ผู้ ตอบส่วนใหญ่มีลักษณะอำนาจนิยมอาจจะเป็นเพราะลักษณะการตอบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังกล่าวนี้ก็ได้ การศึกษาของฮอคคอร์โนและเพื่อนร่วมงานก็เป็นไปในลักษณะดังกล่าว เพราะ ข้อความทั้งหมดในแต่ละมาตราวัดที่พวกเขาใช้ในการศึกษาเป็นการยืนยันถึงการมีลักษณะ อำนาจนิยมสูงทั้งสิ้น ปัญหาในเรื่องนี้ก็มีผู้เสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงในลักษณะต่าง ๆ กัน

¹ J. J. Ray, "Authoritarianism and Hostility," Journal of Social Psychology 12(1980) : 307-308.

² L. J. Cronbach, "Response Sets and Test Validity", Educational Psychological Measurement 6(1946):475-494. T. S. Cohn, "The Relation of the F Scale to a Response to Answer Positively," American Psychologist 8(1953):335(abstract). quoted in Roger Brown, Social Psychology (New York : The Free Press, 1965), p.511. B.M. Bass, "Authoritarianism or Acquiescence." Journal of Abnormal and Social Psychology 51(1955) : 616-623.

เช่น โรเจอร์ บราวน์ (Roger Brown)¹ ให้ความเห็นว่า โดยทั่วไปในทางปฏิบัติเป็นการดีกว่าที่จะสร้างมาตราวัดที่เป็นทัศนคติ-ความคิดเห็น (Opinion-attitude scale) ในลักษณะที่รวมเอาข้อความทั้งที่มีความหมายในทางบวกและในทางลบเข้าด้วยกัน ส่วน บี เอ็ม เบส (B.M. Bass)² ได้เสนอและสร้างมาตราวัด โดยอาศัยข้อความเดิมของ เอฟ สเกล (F Scale) มากับข้อความใหม่ที่มีลักษณะกลับกัน (Reversed Scale) เรียกว่า "Bass Reversal" อาร์ คริสตี้ (R. Christie)³ ก็เช่นเดียวกัน ได้สร้าง "Christie Reversal" ขึ้นมาใช้แทน สำหรับคนอื่น ๆ นั้นได้ให้ชื่อมาตราวัดเสียใหม่ว่า "Balanced F Scale" เป็นต้น

แม้จะมีผู้พยายามแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นกันแล้ว แต่ผลงานต่าง ๆ ก็ยังไม่สมบูรณ์ จึงจะเห็นได้จากการวิจารณ์ในลักษณะที่ว่า ข้อความเดิมกับข้อความที่สร้างขึ้นใหม่ที่มีลักษณะกลับกันนั้นอาจให้ความหมายที่ต่างกันหรือข้อความแบบหลังอาจขัดแย้งกันในแง่ตรรกวิทยากับข้อความแบบแรก⁴ นอกจากนี้ยังมีผู้วิจารณ์ในแง่ที่ว่า การที่ผู้ตอบตอบเห็นด้วยกับข้อความต่าง ๆ ที่มีลักษณะตรงกันข้ามกันในมาตราวัดลักษณะอำนาจนิยม อาจเนื่องมาจากสาเหตุ 3 ประการ คือประการแรก อาจเป็นเพราะอคติในการตอบ (Response Bias or Acquiescence) ประการที่สอง อาจเป็นเพราะผู้ตอบได้ตอบตามความเป็นจริง เมื่อตอบข้อความในทางบวก แต่ตอบไม่ตรงกับความเป็นจริงเมื่อตอบข้อความที่มีลักษณะกลับกันกับข้อความนั้น และ

¹ Brown, Social Psychology. p. 511.

² Bass, "Authoritarian or Acquiescence?" Journal of Abnormal and Social Psychology, pp. 616-623.

³ R. Christie, J. Havel and B. Seidenberg, "Is the F Scale Irreversible?" Journal of Abnormal and Social Psychology 56(1958): 143-159.

⁴ Ibid.

ประการที่สาม อาจจะเป็นเพราะผู้ตอบเป็นบุคคลประเภทที่ไม่ถือว่าความคงเส้นคงวาใน
 การรับรู้เป็นเรื่องสำคัญ (Weak Need for Cognitive Consistency) ¹

เอฟ ซาเมลสัน และ เจ เอฟ ยาเทส (F. Samelson and J.F. Yates) ² ก็ให้
 ความเห็นเช่นเดียวกันว่าการตอบในลักษณะที่เห็นด้วยกับข้อความต่าง ๆ ที่มีความหมาย
 ตรงกันข้ามกับสิ่งที่เป็นไปได้เสมอ

สำหรับประเด็นที่สองในเรื่องระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งได้แก่วิธีการเกี่ยวกับการวิเคราะห์
 เนื้อหาของ เอฟ สเกล (F Scale) นั้น มีอยู่ 4 ลักษณะคือ 1) ความรู้ของผู้สัมภาษณ์
 เกี่ยวกับการตอบแบบสอบถาม ซึ่งอาจจะผิดคิด เนื่องจากความรู้สภาพของผู้ตอบ หรือการตั้ง
 คำถามนำเป็นต้น 2) ปัญหาในการตรวจสอบข้อมูลที่มีการลงรหัสล่วงหน้า 3) ปัญหาใน
 การลงรหัสที่เป็นเนื้อหาเดียวกันแต่ซ้ำซ้อนกันในหลายมิติ และ 4) ปัญหาในการรายงานถึง
 ค่าของความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) เป็นต้น

ถึงแม้ว่าจะมีปัญหาดังกล่าวในทางทฤษฎีและในทางระเบียบวิธีวิจัยดังกล่าวมาแล้ว แต่
 การศึกษาในเวลาต่อ ๆ มา ก็ได้ไขข้อความในเอฟ สเกล (F Scale) กันเป็นส่วนใหญ่
 หรือไม่ก็อ้างอิงกรอบการศึกษาเดิมของออร์โนและคูร์มาน ซึ่งได้มีการปรับปรุงแก้ไข
 ขอบกรอบที่มีอยู่ของรูปแบบเอฟ สเกล (F Scale) กันหลายครั้ง ครั้งแรกสุดเรียกว่า
 "Form 78" ซึ่งประกอบด้วยข้อความวัดลักษณะอำนาจนิยม 38 ข้อความ ต่อมาได้มีการ

1

Rokeach, Psychological Bulletin, pp. 349-355.

2

F. Samelson and J.F. Yates, "Acquiescence and the F Scale:
 Old Assumptions and New Data," Psychological Bulletin 68(1967) :
 91-103.

3

Brown, Social Psychology. pp. 514-517.

แก้ไขปรับปรุงใหม่เป็น "Form 60" ประกอบด้วย 34 ข้อความ ซึ่งนำเอาข้อความที่ดีที่สุดของ "Form 78" มา 19 ข้อความ และสร้างข้อความใหม่ขึ้นมา 15 ข้อความ และครั้งสุดท้ายได้ปรับปรุงแก้ไขเป็น "Form 40/45" ประกอบด้วย 30 ข้อความ โดยเอาข้อความเดิมจาก Form 60 มา 27 ข้อความ และสร้างข้อความใหม่ขึ้นมา 3 ข้อความ นำสังเกตว่า Form 40/45 ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีการปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย มีค่าอำนาจการจำแนก (D.P.) และค่าความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) สูงกว่ารูปแบบทั้งสองที่กล่าวมา

การนำเอาแนวความคิดและวิธีของออคอร์โนและเพื่อนร่วมงานมาใช้ในการศึกษาลักษณะอำนาจนิยมของครอบครัวไทยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาที่กล่าวถึงข้างต้นแล้วเป็นอย่างดี แต่คิดว่าจะไม่เป็นอุปสรรคสำคัญ ทั้งนี้ด้วยเหตุผล 3 ประการคือ ประการแรก คือปัญหาการครอบคลุมเนื้อหาเฉพาะลักษณะอำนาจนิยมของฝ่ายขวาในการศึกษา เดิมนั้นไม่ถือว่าเป็นอุปสรรค เพราะการศึกษาในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเบื้องต้นเพื่อศึกษาถึงลักษณะอำนาจนิยมของฝ่ายขวายอยู่แล้ว * ประการที่สองคือ ปัญหาการสร้างมาตรฐานวัดลักษณะอำนาจนิยม โดยพิจารณาหลาย ๆ มิติ แทนที่จะใช้มิติเดียวนั้น เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการความแน่ใจในแง่ที่ว่า ผู้ตอบมีลักษณะอำนาจนิยมจริง ** จึงควรใช้หลาย ๆ มิติในการวัดลักษณะอำนาจนิยมเพื่อให้ได้คุณสมบัติของบุคคลที่เราต้องการศึกษาในทุกแง่ทุกมุม ***

* เนื่องจากครอบครัวไทยมีลักษณะอำนาจนิยมไปทางขวา จึงเหมาะที่จะใช้ F Scale ของออคอร์โนและเพื่อนร่วมงาน สำหรับครอบครัวที่มีลักษณะอำนาจนิยมไปทางซ้ายนั้นน้อยมากจึงเป็นชอยก เว้นเสียมากกว่า

** เช่น เกี่ยวกับการวัดความสมบูรณ์ของการสร้างเครื่องมือนั้น เป็นคำขวัญหรือคำทำนายนายพฤติกรรมอื่นหรือคุณสมบัติของบุคคล (Pragmatic Validity)

*** การศึกษาโดยใช้มิติเดียวเป็นสิ่งที่ถ้าสามารถสร้างมาตรฐานวัดแบบกิตแมน (Guttman Scale) ที่สัทธิให้เหลือเพียงมิติเดียว แต่ในข้อจำกัดของการศึกษาที่มีอยู่ ย่อมจะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก

ดังนั้นการวัดโดยพิจารณาหลายมิติจึงไม่น่าจะมีผลให้เครื่องมือวัดคอยค่าแต่ประการใด
 ประการที่สามคือ ปัญหาระเบียบวิธีวิจัยอันได้แก่ปัญหา Acquiescence Response Set
 และปัญหาการวิเคราะห์เนื้อหา นั้น ปัญหาแรกผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงโดยสร้างข้อความที่มี
 ความหมายทั้งในทางลบและทางบวก นอกจากนี้ ยังใช้การตั้งคำถามตรวจสอบ (Cross
 Check Questions) โดยผู้วิจัยได้ตั้งคำถามเกินกว่าหนึ่งคำถามไว้ในแบบสอบถาม
 เพื่อให้ได้คำถามอย่างเดียวกัน โดยคำถามทั้งสองเป็นคำถามที่ไม่เหมือนกันและแยกกันไว้
 คนละตอนในแบบสอบถาม ซึ่งสามารถช่วยตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบได้ ส่วนปัญหา
 ที่สองนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการในทุกกระบวนการขั้นตอนของการวิจัยด้วยตนเอง จึงคาดว่า
 ช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวได้

ควยเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น การวิจัยในครั้งนี้จึงได้เลือกใช้เอฟ สเกล
 (F Scale) ซึ่งมีการศึกษาโดยคออร์โนและผู้ร่วมงาน โดยเลือกใช้ Form 40/45 ซึ่ง
 เป็นรูปแบบที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว คนรุ่นหลังก็นิยมใช้ Form 40/45 ซึ่งเมื่อนำ
 ไปปรุงแต่งก็มีผลทำให้สาระสำคัญที่มีอยู่เดิมเสียไป ¹

มาตราวัดที่นำมาใช้ในการศึกษาประกอบด้วยมิติต่าง ๆ ดังนี้คือ ลักษณะความ
 เคร่งครัดในประเพณีและวัฒนธรรม (Conventionalism) ลักษณะการอ่อนน้อมยอมจำนน
 ต่ออำนาจ (Authoritarian Submission) ลักษณะการมีความก้าวร้าวสูง (Authori-
 tarian Aggression) ลักษณะการปฏิเสธความรู้สึกในส่วนลึกของตนเอง (Anti -
 Intraception) ลักษณะการเชื่อดื้อโง่กลางและการมีอคติ (Superstition and
 Stereotype) ลักษณะการนิยมความแข็งแกร่งและการใช้กำลังอำนาจ (Power and
 Toughness) ลักษณะการทำลายและเหยียดหยัน (Destructiveness and Cynicism)
 ลักษณะความโน้มเอียงที่จะเอาแนวความคิด ภาวะทางอารมณ์และแรงกระตุ้นที่ไม่ดีของคนไป

1 :

ไรเซนผู้ลงงานของ Bass, "Authoritarianism or Acquiescence?"

Journal of Abnormal and Social Psychology, pp. 616-623. Phillip G.
 Zimbardo, Ebbe B. Ebbesen and Christina Maslach, Influencing
Attitudes and Changing Behavior, 2d ed. (Menlo Parks : Addison-
 Wesley Publishing Company, 1977), p.47.

ใส่ให้กับคนอ่อน (Projectivity) และลักษณะการเชื่อว่าความผิดปรกติในเรื่องเพศ เป็นเรื่องร้ายแรง (Sex)

ผู้วิจัยได้นำเอามิติต่าง ๆ ทั้ง 9 มิติมาสร้างเป็นมาตราวัดลักษณะอำนาจนิยม ของนักเรียน/นักศึกษา บัณฑิต/ครู/อาจารย์ในอดีตและในปัจจุบัน และ เพื่อนสนิท แลวนำไปทดสอบ (Pre-test) ด้วยเทคนิคในการสร้างมาตราวัดตามแบบ ไคเกิร์ต (Likert Scale) ที่มีการปรับปรุงแก้ไขเล็กน้อย ผลของการทดสอบมาตราวัดได้นำ ไปสู่การแก้ไขปรับปรุงโดยตัดมิติบางมิติในแต่ละมาตราวัดที่ทดสอบแล้วได้ค่าอำนาจการ จำแนกต่ำ ผลของการตัดมิติบางมิติดังกล่าวทำให้เครื่องมือวัดลักษณะอำนาจนิยมในแต่ละ มาตราวัดประกอบด้วยข้อความที่มีจำนวนไม่เท่ากันสำหรับแต่ละมิติ และบางข้อความมีมิติ ที่ซ้ำซ้อนกันซึ่งจะได้อธิบายถึงในตอนต่อไป

อย่างไรก็ตาม การมีมิติต่าง ๆ ไม่ครบถ้วนทั้งหมดไม่น่าจะเป็นปัญหาสำคัญในการ วิจัยครั้งนี้ เพราะในการศึกษาของนักวิชาการต่างประเทศที่แลวมักได้คัดเลือกเพียงบาง มิติมาใช้สำหรับเป็นมาตราวัดลักษณะอำนาจนิยมเช่นเดียวกัน เช่น งานศึกษาของชาร์ลส์ ดี แฟร์ริส (Charles D. Farris)¹ วิลเลียม เจ แมคคินนอน และริชาร์ด เซนเตอร์ (William J. Mackinnon and Richard Centers)² เป็นต้น

1 Charles D. Farris, "Authoritarianism as a Political Behavior Variable," Journal of Politics 18(1956) : 66.

2 William J. Mackinnon and Richard Centers, "Authoritarianism and Urban Stratification," American Journal of Sociology 61(1956) : 610-620.

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบและในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้คือ

1. กลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดสอบแบบสอบถาม (Pre-test) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ประกอบด้วยเครื่องมือวัดที่สร้างขึ้นทั้งหมดไปทำการทดสอบกับกลุ่มที่ทราบคุณสมบัติ (Known Group) ซึ่งพอจะถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีลักษณะอำนาจนิยมสูงและเป็นกลุ่มที่มีลักษณะอำนาจนิยมต่ำ กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้แก่ นักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่ง เป็นโรงเรียนประจำที่แต่งเครื่องแบบและมีระเบียบวินัยเคร่งครัด (กลุ่มที่มีลักษณะอำนาจนิยมสูง) และผู้ที่เรียนอยู่คณะเศรษฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง * (กลุ่มที่มีลักษณะอำนาจนิยมต่ำ) จำนวนรวมทั้งสิ้น 100 คน ส่วนสาเหตุที่ใช้กลุ่มแบบนี้ในการทดสอบแบบสอบถามก็เพื่อให้มีความมั่นใจในความน่าเชื่อถือของเครื่องมือที่จะใช้ กล่าวคือ ถ้าเครื่องมือไม่สามารถบ่งชี้ความแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่มก็แสดงว่าเครื่องมือมีความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) ไม่เพียงพอ

2. กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย ประกอบด้วยนักเรียนในโรงเรียน 4 แห่ง และนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย 2 แห่ง ทั้งนี้ในการคัดเลือกได้อาศัยหลักเรื่องกลุ่มที่ทราบคุณสมบัติ (Known Group) ควบคู่กัน กล่าวคือ ในบรรดาโรงเรียน 4 แห่งนั้นมีลักษณะที่น่าจะมีระดับอำนาจนิยมต่างกัน สำหรับมหาวิทยาลัย 2 แห่งก็เช่นเดียวกัน แห่งหนึ่งนั้นมีบางคณะที่มีลักษณะอำนาจนิยมอย่างชัดเจน และในอีกแห่งหนึ่งก็มีลักษณะที่เป็นที่ทราบกันดีว่ามีลักษณะเสรีนิยมสูง (อำนาจนิยมต่ำ) นอกจากนั้น เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปอย่างรัดกุมและสามารถให้รายละเอียดได้จึงเพิ่มเกณฑ์การคัดเลือกเข้าไปอีกอย่างหนึ่ง

---

* การไม่กล่าวถึงชื่อสถาบันการศึกษาใด ๆ ไว้ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เป็นเพราะได้ให้สัญญาแก่สถาบันเหล่านั้นว่าจะไม่เปิดเผยชื่อสถาบันเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในวิทยานิพนธ์นี้

นั่นก็คือ ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของบิกามารคา/ผู้ปกครองและครู/อาจารย์ของนักเรียน/นักศึกษา
ซึ่งในที่สุดก็จะได้กลุ่มตัวอย่างมา 4 กลุ่มย่อยดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ทั้งบิกามารคา/ผู้ปกครองและครู/อาจารย์ น่าจะมีลักษณะ
อำนาจนิยมสูง
2. กลุ่มตัวอย่างที่บิกามารคา/ผู้ปกครอง น่าจะมีลักษณะอำนาจนิยมสูง
แต่ครู/อาจารย์ น่าจะมีลักษณะอำนาจนิยมต่ำ
3. กลุ่มตัวอย่างที่บิกามารคา/ผู้ปกครอง น่าจะมีลักษณะอำนาจนิยมต่ำ
แต่ครู/อาจารย์ น่าจะมีลักษณะอำนาจนิยมสูง
4. กลุ่มตัวอย่างที่ทั้งบิกามารคา/ผู้ปกครอง และครู/อาจารย์ น่าจะมี
ลักษณะอำนาจนิยมต่ำ **

* คำตอบที่ ๓ เกี่ยวกับการประเมินอำนาจนิยมของบิกามารคาหรือผู้ปกครองกับ
ครู/อาจารย์ จะช่วยให้เราทราบว่า การปลูกฝังลักษณะอำนาจนิยมเป็นไปอย่างสอดคล้อง
หรือไม่สอดคล้อง กรณีที่เป็นไปอย่างสอดคล้องก็หมายความว่า ทั้งครอบครัวและสถาน
การศึกษาต่างก็ปลูกฝังหรือถ่ายทอดความรู้สึกลงใน เรื่องลักษณะอำนาจนิยม ส่วนกรณีที่ไม่สอดคล้อง
หมายความว่า สถานใดสถานหนึ่งแต่เพียงสถานเดียวที่ปลูกฝังหรือถ่ายทอดลักษณะดังกล่าว
แล้ว โดยที่ฝ่ายหนึ่งไม่ไปปลูกฝังเช่นนั้น หรือปลูกฝังไปในทางตรงกันข้าม

** สำหรับกลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มที่โครงการคาดคะเนมากกว่าที่จะเป็นกลุ่มที่ทราบ
คุณสมบัติเหมือนอย่าง 3 กลุ่มแรก และถ้าการคาดคะเนจะผิดไปจากความเป็นจริงบางส่วน
หรือทั้งหมดก็ไม่ไรข้อผิดพลาดที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะการจำแนกเป็น 4 กลุ่มย่อยเป็นเพียง
เครื่องมือในการวิเคราะห์ในทางลึก ซึ่งไม่ได้มีผลกระทบบางอย่างสำคัญต่อการวิจัยระดับพื้นฐาน
สำหรับการคาดคะเนใน 4 กลุ่มดังกล่าวนั้น ผู้วิจัยได้คาดคะเนว่า กลุ่มที่ 1 จะมีลักษณะ
อำนาจนิยมมากกว่ากลุ่มที่ 2 และ 3 สำหรับกลุ่มที่ 4 จะมีลักษณะอำนาจนิยมต่ำสุด

เนื่องจากหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นนักเรียน/นักศึกษา และเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างเป็น 4 กลุ่มย่อยตามจุดมุ่งหมายดังที่กล่าวแล้ว จึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งนี้เพราะการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงสามารถครอบคลุมสถาบันการศึกษาที่มีลักษณะอำนาจนิยมสูงและสถาบันการศึกษาที่มีลักษณะอำนาจนิยมต่ำ โดยที่สามารถคาดคะเนโดยมีหลักฐานพอสมควรได้ว่า สถาบันการศึกษาใดมีลักษณะอำนาจนิยมสูง และสถาบันใดมีลักษณะอำนาจนิยมต่ำ และถ้าผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียน/นักศึกษาส่วนใหญ่มีลักษณะอำนาจนิยมสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งว่า นักเรียน/นักศึกษาในสถาบันที่คาดว่า มีลักษณะอำนาจนิยมต่ำ ก็มีลักษณะอำนาจนิยมสูงด้วย ก็เป็นการยืนยันว่าสมมุติฐานที่ตั้งไว้ถูกต้องมาแต่แรก นอกจากนี้ ยังทำให้สามารถประเมินเปรียบเทียบอิทธิพลของสถาบันต่าง ๆ ในด้านการปลูกฝังลักษณะอำนาจนิยมได้อีกด้วย

อนึ่ง ในการวัดลักษณะอำนาจนิยมของบิดามารดา/ผู้ปกครอง ครู/อาจารย์ และเพื่อนสนิท นั้น ไม่อาจที่จะทำการวัดบุคคลทั้ง 3 กลุ่มโดยตรงได้ เพราะจะเป็นการเกิ่นกำลังทั้งในเวลานี้และค่าใช้จ่ายสำหรับผู้วิจัยซึ่งยังไม่มีรายได้ของตนเอง ประกอบกับการคาดคะเนว่าการเก็บข้อมูลจะเป็นการยุ่งยากมากจนเกินไป และ/หรือ อาจจะไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร จากกลุ่มบุคคลดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ยังมีหลักฐานการวิจัยในเรื่องอื่นที่แสดงให้เห็นว่าการวัดเรื่องราวเกี่ยวกับกลุ่มบุคคลดังกล่าวสามารถวัดเอาจากการรับรู้ของนักเรียน/นักศึกษาเองได้¹ ผู้วิจัยจึงได้สร้างมาตราวัดลักษณะอำนาจนิยมของกลุ่มบุคคลเหล่านั้นขึ้น โดยเฉพาะ แต่ให้นักเรียน/นักศึกษา เป็นผู้ตอบภายในช่วงเวลาเดียวกันกับที่พวกเขาตอบเกี่ยวกับตัวเขาเอง

1 . . .

ดงเขนผลงานของ M.K. Hassan, "Child-rearing Practices and Authoritarianism," Indian Journal of Psychiatric Social Work 3(July 1974) : 1-5. quoted in Psychological Abstract 64(November 1975).

ในการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงนั้น ซึ่งได้เลือกนักเรียนจาก 4 โรงเรียนและ
นักศึกษาจากมหาวิทยาลัย 2 แห่งในเขตกรุงเทพมหานครนั้นประกอบไปด้วย

1. นักเรียนชั้น ม.3	จำนวน	68	คน *
2. นักเรียนชั้น ม.4	จำนวน	42	คน
3. นักเรียนชั้น ม.5	จำนวน	39	คน
4. นักเรียนชั้น ม.ศ.5	จำนวน	32	คน
5. นักศึกษาชั้นปีที่ 2,3,4	ระดับมหาวิทยาลัยจำนวน	97	คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีวัดลักษณะอำนาจนิยม (มาตราวัด)

การวัดลักษณะอำนาจนิยมใช้มาตรา (Scale) เป็นเครื่องมือวัด มาตรวัดลักษณะอำนาจนิยมที่ใช้ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยวิธีที่เรียกว่า การทดสอบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Test) มาตรวัดที่สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 4 อย่างคือ มาตรวัดลักษณะอำนาจนิยมของนักเรียน/นักศึกษา มาตรวัดลักษณะอำนาจนิยมของบิดามารดา/ผู้ปกครอง มาตรวัดลักษณะอำนาจนิยมของครู/อาจารย์ ทั้งในอดีตและในปัจจุบัน และมาตรวัดลักษณะอำนาจนิยมของเพื่อนสนิท แต่ละมาตรวัดจะประกอบด้วยข้อความที่สมมติแตกต่างกันและมีจำนวนข้อความที่ไม่เท่ากัน ซึ่งเป็นผลจากการทดสอบเครื่องมือ (Pre-test) และจะให้นำมากรวบรวมไว้ในตอนต่อไป

* การที่เลือกนักเรียนชั้น ม.3 เป็นระดับต่ำสุดสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ เพราะผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามควรจะเป็นผู้ที่ระดับการศึกษาพอที่จะเข้าใจแบบสอบถาม และสามารถที่จะตอบเกี่ยวกับคนอื่น ๆ ได้ด้วย

ลักษณะอำนาจนิยมวัดได้โดยการให้คะแนนแก่คำตอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย กับข้อความในมาตรา ผู้ที่เห็นด้วยอย่างมากที่สุดกับข้อความในทางบวก (ซึ่งแสดงลักษณะ อำนาจนิยมสูง) ก็จะได้อะไร 5 คะแนน ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวก็จะได้อะไร 1 คะแนน สำหรับข้อความที่เป็นไปในทางลบ (ซึ่งแสดงลักษณะอำนาจนิยมต่ำ) ถ้าผู้ตอบไม่เห็นด้วย มากที่สุดก็จะได้อะไร 5 คะแนน และผู้ตอบที่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวก็จะได้อะไร 1 คะแนน ส่วน ข้อความที่แสดงการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในระดับมาก ปานกลาง น้อย ก็จะมีคะแนน ลดหลั่นกันไปคือ 4 3 2 และผู้ที่ไม่ตอบหรือไม่ตอบก็จะได้อะไร 0 คะแนน* จากแนวทางการให้คะแนนดังกล่าวข้างต้น ผู้ที่ได้อะไรรวมทั้ง 75% ขึ้นไป จะจัดอยู่ในกลุ่มผู้มี อำนาจนิยมสูง และผู้ที่ได้อะไรรวมทั้งไม่เกิน 25% จะจัดอยู่ในกลุ่มผู้มีลักษณะอำนาจนิยมต่ำ ส่วนผู้ที่ได้อะไรรวมทั้งระหว่าง 40% ถึง 60% จะจัดอยู่ในกลุ่มผู้มีลักษณะอำนาจนิยมปานกลาง สำหรับผู้ที่ได้อะไรต่างไปจากที่กล่าวมาแล้ว จะจัดอยู่ในกลุ่มผู้มีลักษณะอำนาจนิยมค่อนข้างสูงและค่อนข้างต่ำตามลำดับ.

วิธีสร้างมาตรวัดลักษณะอำนาจนิยม

มาตรวัดลักษณะอำนาจนิยมทั้ง 4 ประเภท สร้างขึ้นโดยใช้เทคนิคที่เรียกว่า การทดสอบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Test) ซึ่งวิธีที่การดังนี้

1. สร้างข้อความซึ่งแสดงถึงลักษณะอำนาจนิยมในแต่ละประเภทขึ้นโดยใช้ ฟอร์ สเกล (F Scale) สำหรับวัดลักษณะอำนาจนิยมของนักเรียน/นักศึกษา และสร้างมาตรา วัดตามนิยามการศึกษาของออคอร์ โนและบูรวางาน สำหรับวัดลักษณะอำนาจนิยมของบิดามารดา/ ผู้ปกครอง ครู/อาจารย์ทั้งในอดีตและในปัจจุบันและเพื่อนสนิท ซึ่งประกอบด้วยข้อความทั้งสิ้น 86 ข้อความ

* การที่ให้คะแนน 0 มีความประสงค์หลักอยู่ที่การแยกเอาผู้ที่ไม่ตั้งใจตอบหรือไม่ รับผิดชอบในการตอบออกไปจากการวิเคราะห์ แต่ผู้วิจัยหาพบเหตุผลบางอย่างไม่ได้ว่าการให้ คะแนนแบบนี้จะส่งผลแตกต่าง (ในตอนที่ Pre-test เมื่อคัดเลือกข้อความ) แตกต่าง ไปจากการให้คะแนนแบบที่ไม่มีคะแนน 0 ซึ่งเป็นแบบดั้งเดิมของไลเคิร์ต (Likert-type Scale) อย่างไรหรือไม่ จะพบแค่เดี๋ยวจึงมีวัดที่มีคะแนน 0 ซึ่งก็นำมาใช้จริงหลังจาก ได้ผ่านการ Pre-test มาแล้ว

2. นำข้อความที่สร้างขึ้นไปทดสอบ (Pre-test) เพื่อคัดเลือกเอาข้อความที่มีค่าอำนาจการจำแนก (Discriminative Power) สูง ไว้เป็นมาตราที่ใช้ในการวัดจริง การทดสอบทำโดยนำข้อความ 86 ข้อความโหนดี้จำนวน 100 คนตอบ

3. จัดอันดับผู้ตอบแต่ละคนตามคะแนนรวมจากสูงลงมาต่ำ แล้วคัดเลือกเอา 10% ของผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมสูง และ 10% ของผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมต่ำไว้เปรียบเทียบกัน*

4. คัดเลือกข้อความแต่ละข้อโดยการคำนวณหาผลต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่ได้คะแนนสูง (High Scorer) กับกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ (Low Scorer) ทำโดยดูว่าข้อความใดที่พวกกลุ่มคะแนนสูงตอบต่างไปจากพวกกลุ่มคะแนนต่ำ (ตามที่ระบุไว้ในข้อ 3) วิธีวิเคราะห์ก็คือ การหาค่าเฉลี่ยคะแนนจากกลุ่มทั้งสองเพื่อเปรียบเทียบกัน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำต่างกันตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไปก็ถือว่าข้อความนั้น ๆ มีอำนาจการจำแนกเพียงพอที่จะนำไปใช้จริงได้ ดังตัวอย่างที่ให้ไว้ข้างล่าง

กลุ่ม	จำนวน (คน)	คะแนนของข้อความที่ 1					คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย	ค่าอำนาจจำแนกแจกแจง
		5	4	3	2	1			
คะแนนสูง	10	5	3	2	-	-	43	4.3	2.7
คะแนนต่ำ	10	-	-	1	4	5	16	1.6	

ตัวเลขในช่องที่ 3 ของตารางหมายถึงจำนวนของผู้ตอบแต่ละกลุ่มที่ได้คะแนนค่าข้อในข้อความข้อที่ 1 ส่วนคะแนนรวมได้จากผลรวมของผลคูณระหว่างจำนวนผู้ตอบกับคะแนนที่ได้ เช่น ในกลุ่มที่ได้คะแนนสูงจำนวน 9 คน มีผู้ตอบข้อความที่ 1 ที่ได้คะแนน 5 คะแนน จำนวน 5 คน ผู้ที่ได้ 4 คะแนน 3 คน 3 คะแนน 2 คน คะแนนรวมที่ได้ก็คือ $25 + 12 + 6 = 43$ และได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.3 ผลต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของสองกลุ่มเท่ากับ 2.7 ทำอย่างนี้ไปที่ละข้อจนครบ 86 ข้อ

* การที่คัดเลือกเอา 10% ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ เพราะได้ตรวจดูการกระจายของคะแนนแล้ว ปรากฏว่า คะแนนไม่ค่อยเกาะกลุ่มกัน แต่ถ้ามองคะแนนเกาะกลุ่มกันหรือใกล้เคียงกันมาก เราก็คงจะใช้เกณฑ์ 20 หรือ 25%

5. คัดเลือกเฉพาะข้อความที่มีค่าอำนาจการจำแนกสูงไว้ เพื่อนำไปใช้เป็น
มาตรฐานวัดจริงตามเกณฑ์ วิลเลียม เจ กูด และพอล เค ฮัทท (William J. Goode and
Paul K. Hatt)¹ โค้ดทั้งไว้

การคัดเลือกข้อความดังกล่าวข้างต้น มีผลทำให้มาตรฐานวัดลักษณะอำนาจนิยม
ในแต่ละกลุ่มมีจำนวนข้อความไม่เท่ากันและมีมิติต่างกันไปด้วย ต่อไปนี้คือ มาตรฐานวัดลักษณะ
อำนาจนิยมในแต่ละกลุ่มที่มีจำนวนข้อความและมิติต่าง ๆ ไม่เท่ากันและไม่เหมือนกัน

มาตรฐานวัดลักษณะอำนาจนิยมของนักเรียน/นักศึกษา

1. สิ่งในประเทศไทยต้องการมากที่สุดมากกว่ากฎหมายและแนวทางการเมือง
ที่ดี ๆ ก็คือ การมีผู้นำที่กล้าหาญและเสียสละเพียงไม่กี่คนที่ประชาชนสามารถมอบศรัทธาและ
ให้ความไว้วางใจได้ (มิติการอ่อนน้อมยอมจำนนต่ออำนาจ และมิติการนิยมความแข็งแกร่ง
และใช้กำลังอำนาจ* ค่าอำนาจการจำแนกเท่ากับ 2.1)

2. ปัญหาส่วนใหญ่ของเราเป็นเรื่องที่จะแก้ไขได้ ถ้าเราสามารถกำจัดคน
ที่ผิดศีลธรรม คดโกง และโง่เขลาเบาปัญญาออกไปเสียให้พ้น (มิติการมีความก้าวร้าวสูง
ค่าอำนาจการจำแนกเท่ากับ 2.3)

3. เป็นการดีที่สุดที่ประเทศไทยจะปกครองแบบใช้อำนาจเบ็ดเสร็จอย่างใน
สมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เพื่อที่จะรักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ
บ้านเมือง (มิติการนิยมความแข็งแกร่ง และการใช้กำลังอำนาจ ค่าอำนาจการจำแนกเท่ากับ
2.0)

¹

William J. Goode and Paul K. Hatt, Methods in Social
Research. (New York : McGraw Hill Book Company, 1952), pp. 270-276.

*

ในแต่ละข้อความ อาจมีลักษณะคาบเกี่ยวกันในหลาย ๆ มิติ

4. คนเรามากจะตระหนักว่า ชีวิตของตนตกอยู่ภายใต้การควบคุมของอำนาจลึกลับ (มิติกการเชื่อในอำนาจลึกลับ คำอำนาจการจำแนกเทากับ 2.0)
5. สิ่งที่เป็นธรรมชาติของมนุษย์เราก็คือ จะต้องมีความกลัวและความขัดแย้งอยู่เสมอ (มิติกการนิยมการทำลายและเขย่งเหยียด คำอำนาจการจำแนกเทากับ 2.0)

มาตราวิถึลักษณะอำนาจนิยมของบิควมารดา/ผู้ปกครอง

1. บิควมารดา/ผู้ปกครองของท่านยึดถือทัศนะที่ว่า "ผู้ใหญ่ย่อมนำร่องมาก่อน จึงรู้ดีกว่า" หรืออะไรทำนองนั้น (มิติกการมีความเคร่งครัดในประเพณีและวัฒนธรรม คำอำนาจการจำแนกเทากับ 2.0)
2. บิควมารดา/ผู้ปกครองของท่านให้ความสำคัญกับการคงได้ลกกับคนที่พื้นฐานเท่าเทียมกัน (มิติกการมีอคติ คำอำนาจการจำแนกเทากับ 2.1)
3. เมื่อทราบข่าวเกี่ยวกับการข่มขืนกระทำชำเราจากสื่อมวลชน บิควมารดา/ผู้ปกครองเคยพูดหรือแสดงออกในทำนองว่าอาชญากรพวกนี้สมควรได้รับการประหารชีวิต (มิติกการมีความเชื่อในความผิดปกติในเรื่องเพศเป็นเรื่องร้ายแรง และมิติกการมีความก้าวร้าวสูง คำอำนาจการจำแนกเทากับ 2.7)
4. บิควมารดา/ผู้ปกครองเคยพูดหรือแสดงออกในทำนองว่าอาชีพรับราชการเป็นอาชีพที่มีเกียรติและมีความสำคัญต่อสังคมมากกว่าอาชีพอื่น ๆ (มิติกการเคร่งครัดในประเพณีและวัฒนธรรมและมิติกการมีอคติ คำอำนาจการจำแนกเทากับ 2.0)
5. บิควมารดา/ผู้ปกครองเคยพูดหรือแสดงออกในทำนองว่า ปัญหายุ่งยากที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นเพราะคนเรามากพูดมากแต่ทำน้อย (มิติกการมีความเคร่งครัดในประเพณีและวัฒนธรรม มิติกการมีความก้าวร้าวสูง และมิติกการปฏิเสธความรู้สึกในส่วนลึกของตนเอง มีคำอำนาจการจำแนกเทากับ 2.6)

มาตราวิถึลักษณะอำนาจนิยมของครู/อาจารย์ในอดีตและปัจจุบัน

1. ครู/อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่เปิดโอกาสให้นักถามหรือโต้แย้ง (มิติกการอ่อนน้อมยอมจำนนต่ออำนาจ คำอำนาจการจำแนกเทากับ 2.0)

2. ครู/อาจารย์ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน/นักศึกษา แม้จะเป็นเรื่องที่ขัดแย้งกัน (มีติการมีความก้าวร้าวสูง (มีความหมายไปในทางบวก) มีค่าอำนาจการจำแนกเท่ากับ 2.2)
3. ครู/อาจารย์เปิดโอกาสให้นักเรียนวิจารณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนของตน (มีติการมีความก้าวร้าวสูง (มีความหมายไปในทางบวก) ค่าอำนาจการจำแนกเท่ากับ 2.0)
4. ครู/อาจารย์ชอบขู่มึงคัมและใช้วิธีการลงโทษจนนักเรียน/นักศึกษาเกิดความกลัว (มีติการมีความก้าวร้าวสูง ค่าอำนาจการจำแนกเท่ากับ 3.7)
5. ครู/อาจารย์ชอบใช้อำนาจสั่งการใหญ่เรียนปฏิบัติตาม (มีติการนิยมความแข็งแกร่งและการใช้กำลังอำนาจ ค่าอำนาจการจำแนกเท่ากับ 2.6)
6. เมื่อนักเรียน/นักศึกษาเรียนอ่อนในวิชาที่สอน ครู/อาจารย์มักจะทำหนี (มีติการมีอคติ ค่าอำนาจการจำแนกเท่ากับ 2.9)
7. ครู/อาจารย์เคยพูดหรือแสดงออกในทำนองว่า การกระทำผิดแบบโหดร้ายทารุณสมควรได้รับการประหารชีวิต (มีติการมีความก้าวร้าวสูง ค่าอำนาจการจำแนกเท่ากับ 2.5)

มาตรฐานลักษณะอำนาจนิยมของเพื่อนสนิท

1. เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น เพื่อนสนิทของท่านมักใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล (มีติการมีความก้าวร้าวสูง ค่าอำนาจการจำแนกเท่ากับ 2.6)
2. เพื่อนสนิทของท่านเคยพูดหรือแสดงออกในลักษณะที่ว่าอาชีพรับราชการมีความสำคัญต่อสังคมมากกว่าอาชีพอื่น ๆ (มีติการมีความเคร่งครัดในประเพณีและวัฒนธรรม และมีติการมีอคติ ค่าอำนาจการจำแนกเท่ากับ 2.5)
3. เพื่อนสนิทของท่านเคยพูดหรือแสดงออกในเชิงเห็นด้วยกับความคิดที่ว่า "ปลาใหญ่ยอมกินปลาเล็ก" (มีติการนิยมการทำลายและเหยียดหยัน และมีติการนิยมความแข็งแกร่งและใช้กำลังอำนาจ ค่าอำนาจการจำแนกเท่ากับ 2.2)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างอื่น

เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยมาตราวัดก็คือ แบบสอบถามที่เก็บข้อมูลในด้านลักษณะทางประชากรของนักเรียน/นักศึกษาและบิดามารดา/ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับเพศ ลำดับการเกิด อายุ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ และลักษณะอาชีพของบิดามารดา/ผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังมีคำถามเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงของนักเรียน/นักศึกษา ลักษณะคำถามจะเป็นคำถามปิด

การเก็บข้อมูลทำได้โดยแจกแบบสอบถามให้นักเรียน/นักศึกษาคอบในห้องเรียน และส่งแบบสอบถามคืนในชั้นเรียนด้วยตนเอง การเลือกนักเรียนสำหรับเป็นกลุ่มตัวอย่างนั้นเลือกจากชั้นเรียนโดยให้หลาย ๆ ชั้นในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย สำหรับในระดับมหาวิทยาลัยได้เลือกชั้นเรียนที่มีนักศึกษาหลาย ๆ คณะรวมกันในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง และเลือกนักศึกษานั้นมี 3 จากคณะเศรษฐศาสตร์ในมหาวิทยาลัยอีกแห่งหนึ่ง ผู้วิจัยได้ใช้เวลารวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกันยายน 2525

กรรมวิธีทางข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ขั้นตอนแรกเป็นการตรวจสอบข้อมูลเพื่อหาความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่นักเรียน/นักศึกษาคอบมาแล้ว ขั้นตอนที่สอง ลงรหัสและตรวจสอบรหัสแบบสอบถามทุกฉบับ เตรียมส่งพนักงานเจาะบัตร ขั้นตอนที่สาม ให้พนักงานเจาะบัตรและตรวจทาน (Punching and Verify) และขั้นตอนสุดท้ายตรวจสอบข้อมูลด้วยโปรแกรมอีกครั้งหนึ่ง เพื่อความสมบูรณ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป vs. Edit แล้วย้ายมาเสนอในรูปแบบข้อมูลทางสถิติให้ดูลักษณะอำนาจนิยมในครอบครัวไทย

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ใช้การประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ด้วยมือประกอบด้วย โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้คือ

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้สถิติ
ไคสแควร์ (Chi Square) และอัตราส่วนร้อยละในการอธิบายข้อมูลทั่วไป (Bio-data)
ได้แก่ความเหมือนหรือความแตกต่างในเรื่องเพศ ลำดับการเกิด อายุ ระดับการศึกษา
และภูมิฐานะกับลักษณะอำนาจนิยมของนักเรียน/นักศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่าง
ลักษณะอาชีพกับลักษณะอำนาจนิยมของบิดามารดา/ผู้ปกครอง และกับของนักเรียน/นักศึกษา
นอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของสถาบันการศึกษา กับลักษณะ
อำนาจนิยมของนักเรียน/นักศึกษาควย

2. การทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) ได้แยกวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วนดังนี้คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ลักษณะอำนาจนิยมในครอบครัวไทย โดยพิจารณา
ลักษณะอำนาจนิยมของบิดามารดา/ผู้ปกครอง และนักเรียน/นักศึกษาเป็นสำคัญ นอกจากนี้
ยังได้วิเคราะห์ลักษณะอำนาจนิยมของครู/อาจารย์ในอดีต ครู/อาจารย์ในปัจจุบันและเพื่อน
สนิทควย

ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของลักษณะอำนาจนิยมระหว่าง
บิดามารดา/ผู้ปกครองกับบุตร (นักเรียน/นักศึกษา) ความสัมพันธ์ของลักษณะอำนาจนิยมระหว่าง
ครู/อาจารย์ในอดีตกับนักเรียน/นักศึกษา ความสัมพันธ์ของลักษณะอำนาจนิยมระหว่างครู/
อาจารย์ในปัจจุบันกับนักเรียน/นักศึกษา รวมถึงวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของลักษณะอำนาจนิยม
ระหว่างเพื่อนสนิทกับนักเรียน/นักศึกษา นอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์ถึงระดับความสอดคล้อง
และความไม่สอดคล้องในลักษณะอำนาจนิยมของสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา และ
วิเคราะห์โดยใช้แนวความคิดเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงมาพิจารณาในกรณีที่เกิดความไม่สอดคล้อง
ในสองสถาบันดังกล่าวข้างตน

สำหรับการแบ่งระดับลักษณะอำนาจนิยม แบ่งเป็น 5 กลุ่มคือ กลุ่มสูง
 กลุ่มคนข้างสูง กลุ่มปานกลาง กลุ่มคนข้างต่ำ และกลุ่มต่ำ ตามคะแนนที่ได้ในแต่ละ
 มาตราวัด ซึ่งมีลักษณะดังนี้คือ

ระดับลักษณะอำนาจนิยม	นักเรียน/นักศึกษาและ นิสิตมารดา/ผู้ปกครอง (5 ข้อความ)	ครู/อาจารย์ในอดีต และในปัจจุบัน (7 ข้อความ)	เพื่อนสนิท (3 ข้อความ)
กลุ่มสูง	19-25	26-35	12-15
กลุ่มคนข้างสูง	16-18	22-25	10-11
กลุ่มปานกลาง	11-15	14-21	7-9
กลุ่มคนข้างต่ำ	8-10	10-13	5-6
กลุ่มต่ำ	0-7	0-9	0-4

เนื่องจากจัดระดับลักษณะอำนาจนิยมตามลักษณะดังกล่าวแล้ว หั้ทั้งตัวแปรอิสระ
 และตัวแปรตามจึงอยู่ในมาตราจัดอันดับ (Ordinal Scale) ดังนั้นสถิติที่ใช้ในการหาความสัมพันธ์
 ของลักษณะอำนาจนิยมระหว่างกลุ่มต่าง ๆ จึงใช้ Gamma

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย